РАСТЕНИЕВЪДНИ НАУКИ, ГОД. LI, No. 6
PLANT SCIENCE, VOL. LI, No. 6
София. 2014. Sofia

СЕМЕПРОИЗВОДСТВО И ПРОИЗВОДСТВО НА ОТРЯЗАН ЦВЯТ ОТ *Callistephus chinensis* В БЪЛГАРИЯ – СЪСТОЯНИЕ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ

НЕЛИ МИТЕВА
Аграрен университет, Пловдив
E-mail: neli11w@abv.bg

Seed Production of Cut Flowers of *Callistephus chinensis* in Bulgaria – Status, Trends and Perspectives

N. Miteva
Agricultural University, Plovdiv, Bulgaria

Abstract

Callistephus chinensis is one of the most widespread annual species successfully used to form color groups in the landscaping, it is used as potted plant, and especially as attractive cut flower with relatively long vase life. After 1999 the period of frequent political and economic changes in the country has led to decline in flower production. There is a lack of information on the availability of land and number of farms engaged in seed production and production of cut flowers from annual asters. The purpose of this study is by using literature and official statistics of the Ministry of Agriculture and Food to outline the present actual production and consumption of annual asters in Bulgaria. The results highlight *Callistephus chinensis* as perspective ornamental crop but with still greatly reduced production in Bulgaria.

Key words: *Callistephus chinensis*, China aster, seeds production, cut flowers

Едногодишните видове проявяват висока пластичност и приспособимост към новите за тях климатични условия, отглеждат се един сезон и дават възможност за създаване на различен декоративен ефект всяка година. Ниските и компактни сортове астри също намират приложение в озеленяването и най-вече за оформяне на лехи и паркови съдове.

От едногодишните малък брой се използват за отрязан цвят. Многообразието от форми, високата декоративна стойност и сезонът на цъфтеж определят *Callistephus chinensis* като най-популярен вид сред едногодишни цветя.

Почвено климатичните условия у нас са изключително благоприятни за семепроизводство при летните цветя, включително и за астри. Производството на семена от тези видове бележи ръст и спад от 60-те години досега. Според Кирилов (2010) обаче към 2010 г. у нас липсва семепроизводство на астри в цветопроизводните стопанства. Вследствие на влошаващата се икономика и настъпване на чести политически промени в страната, в момента липсва точна информация за броя на стопанствата, занимаващи се със семепроизводство и производство на отрязан цвят от едногодишни цветя. Голяма част от частните стопанства заемат оранжерийни площи под наем само за доотглеждане на декоративни растения след внасянето им от други страни като Холандия и дори Еквадор.

Целта на настоящето проучване беше да се проследи производството на едногодишни цветя, в частност на *Callistephus chinensis* през годините и да се очертае тенденцията за перспективност на културата.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Представените данни са въз основа на проучени литературни източници и официални статистически данни към Министерството на земеделието и храните, обработени в табличен и графичен вид.

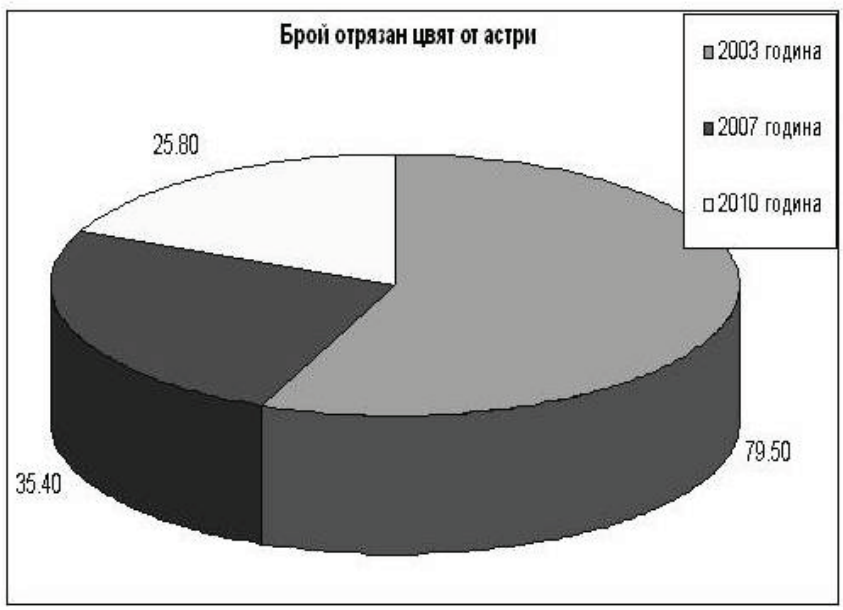
РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Най-голямо количество семена от астри в България са произведени през периода 1967 – 1969 и 1972 – 1973 година, като площите за семепроизводство достигат до 4000 da, а делът на астрите е 30% (Върбанова, 1994). Относителният добив на астри, включени в сеитбообращение и отглеждани като монокултура (1989 – 1994 г.) в Института по цветарство – Негован е съответно 139,92% и 100,00%. (Витанова и др., 2011). Последните дан-

ни за стопанствата, занимаващи се със семепроизводство от астри датират от 1999 г. и отразяват среден добив от 10 – 15 kg/da от кичестите сортове и 30 – 50 kg/da от некичестите (Николова, 1999).

Цветя у нас неофициално се отглеждат в над 43 стопанства без тези, в които се произвеждат необходимите количества цветя за засаждане в зелените площи на населените места. Всеки производител задължително подлежи на регистрация и лицензиране в Министерството на земеделието и храните, но към настоящия момент в „Регистър на селското стопанство" отрасъл „Цветарство" са налични едва шест стопанства, занимаващи се с производство на цветя и само едно от тях осъществява и семепроизводство на цветни култури.

ността на цъфтеж, трайността на отрязания цвят и добрата транспортабилност на растенията са достатъчно основателни за възраждане на производството от астри. Природо-климатичните дадености на страната ни, функциониращият „Институт по декоративни растения" и съществуващата научна дейност спомагат за търсене на нови методи за осъвременяване и подобряване технологията на отглеждането на *Callistephus chinensis*. В изследване през периода 2009 – 2012 г. при използване на биостимулантите Kendal и Radifarm се получава и висок семедобив с повишени посевни качества на семената от астри, което позволява целенасочена активна дейност и по отношение на семедобива на растенията (Митева, 2013). Перспективността на

Фиг. 1. Производство на отрязан цвят от астри през периода 2003 – 2010 г.
Fig. 1. Production of cut flowers from asters during the period 2003 – 2010

Тревожна е тенденцията, очертана в официалната статистиката на МЗХ за драстично намаляване на цветните площи, в частност на тези, заети от едногодишни цветя. Първото наблюдение в тази област, проведено през 2003 г. съобщава за 79 545 броя отрязан цвят от астри реализирана продукция, отгледани на 6,8 da. През 2007 г. се отчитат наполовина по-ниски стойности – 35 400 броя, а през 2010 г. производството е сведено до 25 800 броя отрязан цвят астри, разположени на едва 3,2 da площ. Тези данни подкрепят твърдението на Петрова (2012), че секторът е един от най-засегнатите от икономическата и политическа криза (фиг. 1).

В резултат на целенасочена и активна селекционна дейност световният асортимент на астри наброява над 600 сорта. У нас през 80-те са създадени най-малко три (Атанасова, 2009). Продължителкултурата не бива да бъде подценявана, въпреки търсенето на нови и екзотични растения, тъй като предимствата й в озеленяването са доказани – разнообразие от форми и багри на съцветията, изправен цветонос, продължителност на цъфтеж и други.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Производството на едногодишни астри *Callistephus chinensis* е намаляло драстично през годините, а данни за семепроизводство липсват. Тревожната тенденция за този вид е на фона на цялостно влошаване на цветопроизводния сектор. Осъществяването на активна изследователска научна дейност в тази област, благоприятните почвено-климатични условия у нас и пластичността на вида могат да бъдат основа за възраждане на производството от астри.

ЛИТЕРАТУРА

Атанасова, Б. 2009. Цветарската наука в България – история, традиции и предизвикателства. – В: Научни статии от Юбилейна научна сесия с международно участие на Институт по декоративни растения (Ред. Якимова, Е. Т., Атанасова, А., Иванова, И), *DiMax*, С., 6-10

Витанова, Г., Бистричанов, С., Канински, А., Иванова, И., Лукипудис, С. 2011. Семепроизводство на едногодишни цветни култури. *Агромедия*, София.

Върбанова, К. 1994. Морфологично и агробиологично проучване на образци от *Callistephus chiensis*. Дисертация.

Кирилов, Д. 2010. Едногодишни астри (*Callistephus chiensis* Nees). *Земеделие плюс,* 5, 49

Митева, Н. 2013. Възможности за повишаване на декоративните качества и семепроизводство от едногодишни астри *Callistephus chiensis*. Дисертация.

Николова, Н. 1999. Цветарство. *Дионис*, София.

Петрова, М. 2012. Родното цветопроизводство в агония; http://www.marica.bg/ %D1%80%D0%BE%D0%B4 %D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%86%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B2-%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%8F-news76840.html

htmlhttp://www.registarnaselskotostopanstvo.com

МЗХ. 2013. Бюлетин № 249 Септември. Производство на цветя и декоративни храсти в България; http://www. mzh.government.bg /MZH/bg/ShortLinks/SelskaPolitika /Agrostatistics/ Crop/Posts_copy3 /Buletini2013.aspx